

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa

ZSR/500/13/2013/ER

Warszawa, 24 września 2013 roku

Pan
Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

mając na celu ochronę praw i dobra dziecka, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie działań nad zmianą przepisu art. 101 § 4 k.k., poprzez poszerzenie katalogu przestępstw tam wymienionych także o przestępstwo z art. 200a k.k. oraz skreślenie w nim przestępstwa z art. 204 § 4 k.k.

Przedłużenie biegu przedawnienia ze względu na wiek pokrzywdzonego, wprowadzono ustawą z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 214, poz. 1344), z mocą obowiązującą od dnia 18 grudnia 2008 r.

Art. 101 § 4 k.k., stanowi, że przedawnienie karalności przestępstw określonych w art. 199 § 2 i 3, art. 200, art. 202 § 2 i 4 oraz art. 204 § 3, jak również przestępstw określonych w art. 197, art. 201, art. 202 § 3, art. 203 i art. 204 § 4 w przypadku, gdy pokrzywdzonym jest małoletni - nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 lat.

Omawiany przepis był implementacją do polskiego porządku prawnego instrumentu prawnego Unii Europejskiej, do wdrożenia którego Polska była zobowiązana *Decyzją ramową Rady 2004/68/WSiSW z dnia 22 grudnia 2003 r. o zwalczaniu seksualnego wykorzystywania dzieci i pornografii dziecięcej* (Dz.U.U.E.L.04.13.44).

W art. 8 ust. 6 *Decyzja ramowa* zobowiązywała państwa członkowskie do umożliwienia ścigania przynajmniej najpoważniejszych przestępstw popełnianych na tle seksualnym w niej określonych po uzyskaniu przez pokrzywdzone dziecko

pełnoletności. W ten sposób stworzono osobie pokrzywdzonej w dzieciństwie przestępstwem seksualnym – po uzyskaniu pełnoletności – możliwość ujawnienia popełnienia tego przestępstwa oraz działania w pełni świadomego i niezależnego od ewentualnej presji ze strony innych osób.

Ustawodawca w przepisie art. 101 § 4 k.k. objął regulacją wszystkie przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, w których pokrzywdzonym jest osoba małoletnia, w brzmieniu obowiązującym do dnia 24 października 2008 r., tj. przestępstwa z art. 197, art. 199 § 2 i 3, art. 200, art. 201, art. 202 § 2, 3 i 4, art. 203 oraz art. 204 § 3 i 4 k.k.

Nowelizacja Kodeksu karnego z dnia 5 listopada 2009 r. (wchodząca w życie 8 czerwca 2010 r., Dz.U. Nr 206, poz.1589) wprowadziła m.in. nowe typy przestępstw popełnianych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej wobec małoletniego poniżej 15 lat, obejmujące tzw. grooming (art. 200a k.k.). Przestępstwa te polegają na podejmowaniu przez sprawcę działań w celu zaprzyjaźnienia się i nawiązania więzi emocjonalnej z dzieckiem, zmniejszenia jego oporu i wykorzystania małoletniego poniżej 15 lat seksualnie lub nakłaniania do prostytucji czy udziału w pornografii dziecięcej.

„Uwodzenie przez Internet” jest procesem bardzo niebezpiecznym dla małoletniego. Zdobywanie zaufania dziecka do pedofila następuje stopniowo. W pierwszej fazie dochodzi do oswojenia dziecka z rozmówcą, poruszane treści są niewinne. Następnie budowana jest relacja z dzieckiem poprzez utwierdzanie go w przekonaniu, że ma do czynienia z osobą, która stawia się w roli przyjaciela, która często odwołuje się do swoich podobnych doświadczeń życiowych. W konsekwencji następuje zdobycie zaufania dziecka i jego przywiązanie do pedofila. Wprowadzanie do rozmów wątków seksualnych powoduje występowanie u małoletniego trudności emocjonalnych, gdyż z racji silnego przywiązania dziecku trudno jest odmówić rozmowy, a jeśli dojdzie do wykorzystania seksualnego, także poczucie winy za to co się stało. Włączenie dziecka w aktywność seksualną jest postępowaniem nie tylko nieodpowiednim ale przede wszystkim zagrażającym psychoseksualnemu rozwojowi dziecka, ofiary tego rodzaju oddziaływań zawsze potrzebują pomocy terapeutycznej.

Czyn z art. 200a § 1 k.k. zagrożony jest karą pozbawienia wolności do lat 3, zaś określony w § 2 alternatywnie karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Zgodnie z treścią art. 101 § 1 pkt 4 k.k. okres przedawnienia karalności wynosi tu 5 lat, co wydaje się okresem niewystarczającym dla stworzenia małoletniemu pokrzywdzonemu możliwości ujawnienia popełnienia tych przestępstw oraz działania w pełni świadomego i dojrzałego. W szczególności takiej

możliwości nie będzie mieć małoletni pokrzywdzony, który w chwili popełnienia przestępstwa z art. 200a k.k. nie miał ukończonego 13 roku życia.

Uzupełnienie katalogu przestępstw wymienionych w art. 101 § 4 k.k. o czyn wymieniony w art. 200a k.k., będzie także zmianą dostosowawczą. Wśród wymienionych w nim przestępstw znajdują się wszystkie, których pokrzywdzonym przestępstwem seksualnym jest osoba do 15 lat, a więc nie tylko te najpoważniejsze, będące zbrodnią (art. 197 § 3 i 4 k.k.), ale i te, zagrożone alternatywnie grzywną, karą ograniczenia wolności lub karą pozbawienia wolności do lat 2 (art. 202 § 2 k.k.).

Za koniecznością zmiany okresu przedawnienia przestępstwa z art. 200a k.k. poprzez poszerzenie okresu przedawnienia karalności o 5 lat po uzyskaniu przez małoletniego pełnoletności przemawia także art. 6 *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW*, który przestępstwa nagabywania dzieci do celów seksualnych traktuje jako poważne pogwałcenie praw podstawowych, w szczególności praw dzieci do ochrony i opieki niezbędnych dla ich dobra, przewidzianych w *Konwencji o prawach dziecka* i w *Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej*.

Dyrektywa wprowadza też minimalne standardy dotyczące podejmowania przez państwa członkowskie środków niezbędnych do umożliwienia ścigania przestępstw o charakterze seksualnym z pokrzywdzeniem małoletniego, przez wystarczający i proporcjonalny do wagi danego przestępstwa okres od momentu osiągnięcia przez pokrzywdzonego pełnoletności (art. 15). Państwa członkowskie muszą dokonać transpozycji postanowień *Dyrektywy* do dnia 18 grudnia 2013 r.

Należy zauważyć, że dłuższy okres przedawnienia przewidziany w art. 101 § 4 k.k. obejmuje przestępstwo z art. 204 § 4 k.k., choć przepis ten nie obowiązuje od 8 września 2010 r. (uchylony ustawą z dnia 20 maja 2010 r., Dz.U. Nr 98, poz. 626).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. Nr 6, poz.69 z późn, zm.) uprzejmie proszę o podjęcie działań zgodnie z kompetencjami Ministra Sprawiedliwości w przedmiotowej sprawie, mających na celu potrzebę wzmocnienia ochrony praw dziecka.

Z wyrazami szacunku
Michał Juchaczek /